SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:414

av Olle Olson (M)

Fler vägar in i läraryrket

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka möjligheterna att arbeta i skolan och samtidigt studera till lärare, särskilt i bristämnen och i regioner med stor lärarbrist, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i uppföljningen av den reformerade lärarutbildningen säkerställa att kompletterande pedagogisk utbildning finns tillgänglig i hela landet, även för yrkesverksamma som vill byta yrke, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga hur behörighetskraven till kompletterande pedagogisk utbildning kan göras tydligare och mer enhetliga och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Läraren är en av de viktigaste faktorerna för elevernas kunskapsutveckling. Ändå saknas behöriga lärare i många klassrum, och bristen väntas bestå. Enligt Skolverkets lärarprognos kommer det år 2038 att saknas omkring 10 600 behöriga lärare och förskollärare, trots minskande barnkullar. Bristen väntas bli särskilt stor i fråga om bland annat yrkeslärare och ämneslärare i årskurs 7–9 (Skolverket 2025). Redan i dag saknar nästan var tredje lärare i årskurs 7–9 behörighet, och teknik är ett av de ämnen där andelen behöriga lärare är som lägst.

Den kompletterande pedagogiska utbildningen (KPU) är en viktig väg för att möta lärarbristen. Den ger personer med tidigare högskolestudier möjlighet att komplettera sina ämneskunskaper med en pedagogisk utbildning och bli behöriga lärare. Under det senaste decenniet har omkring 10 000 studenter påbörjat en sådan utbildning, och KPU-studenter utgör i dag nästan en fjärdedel av nybörjarna på utbildningar som leder till ämneslärarexamen. Dessutom är examensfrekvensen högre än på det reguljära ämneslärarprogrammet. Mellan 61 och 74 procent av nybörjarna på den längre KPU-varianten

har tagit examen tre år efter planerad studietid, jämfört med 49 procent på det reguljära ämneslärarprogrammet (Svenskt Näringsliv 2025, med uppgifter från UKÄ).

KPU är särskilt betydelsefull för de ämnen där lärarbristen är stor. Universitetskanslersämbetet har visat att utbildningen bidrar till fler lärare i matematik, naturvetenskap och teknik. Bland nybörjarna med en tidigare yrkesexamen är nästan 80 procent ingenjörer (UKÄ 2023). Lärarutbildningsutredningen har också framhållit KPU:s betydelse för den svenska skolans kompetensförsörjning (SOU 2024:81).

Regeringen har genomfört reformer för att höja kvaliteten i lärarutbildningen och öppnat den kortare kompletterande pedagogiska utbildningen för fler yrkesgrupper, bland annat läkare, apotekare och arkitekter. Det är rätt väg att gå. Men för att fler ska kunna byta yrkesbana och bli lärare behöver utbildningen också vara möjlig att genomföra i praktiken.

För den som redan har ett arbete och en etablerad inkomst kan det vara ett stort steg att lämna arbetslivet för att studera på heltid. Mer än hälften av KPU-studenterna arbetade redan som lärare när de sökte utbildningen (Skolverket 2020). För dem som arbetar i skolan parallellt med studierna finns också möjlighet att förena teori med praktik. Arbetsintegrerade utbildningar, där studenten arbetar i skolan under en del av veckan och studerar under resten, finns redan, bland annat vid Luleå tekniska universitet i samarbete med Teach for Sweden. Sådana utbildningsupplägg bör bli fler, särskilt inom bristämnen och i de delar av landet där lärarbristen är som störst.

Utbildningen behöver också vara tillgänglig oavsett var i landet man bor. I dag erbjuder 22 lärosäten någon form av KPU, men utbudet och utbildningarnas upplägg varierar. För den som studerar på distans kan det dessutom vara svårt att få en plats för den verksamhetsförlagda utbildningen. En ingenjör i en mindre kommun som vill bli lärare i matematik eller teknik ska inte behöva flytta för att utbilda sig. I uppföljningen av den reformerade lärarutbildningen bör därför tillgången till KPU i hela landet särskilt uppmärksammas, med fokus på flexibla utbildningsupplägg och bibehållen hög kvalitet.

Många som vill bli lärare kommer heller inte vidare i antagningsprocessen. Linköpings universitet har bedömt att endast omkring en tredjedel av de sökande till de kortare utbildningarna uppfyller behörighetskraven och att ungefär hälften av de behöriga antas. Universitetskanslersämbetet har uppmärksammat att behörighetsreglerna kan vara svåra för de sökande att förstå och att lärosätena gör olika bedömningar av likvärdiga meriter. Tydligare och mer enhetliga behörighetskrav skulle underlätta för de sökande, minska administrationen vid lärosätena och skapa bättre förutsättningar för fler att utbilda sig till lärare, utan att kraven sänks.

Genom att göra det enklare för fler att utbilda sig till lärare, utan att göra avkall på kvaliteten, kan fler behöriga lärare komma ut i klassrummen och eleverna få bättre förutsättningar att lyckas i skolan.

Olle Olson (M)